

2016

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA ETIKAI - FEGYELMI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSÁNAK KONCEPCIÓJA

MÓDOSÍTÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK FŐBB TERÜLETEI

1.) ELJÁRÁSI SZABÁLYOK „KARBANTARTÁSA”, FINOMÍTÁSA.

Bár alapvetően a Magyar Építész Kamara Etikai - Fegyelmi Szabályzatának (továbbiakban: MÉK EFSZ) az eljárási része (EFSZ III. rész) jól működik, mégis az állandóan változó jogi környezet miatt, folyamatos „karbantartásra” továbbfejlesztésre szorul, melynek forrásai, egyrészt a lefolytatott fegyelmi eljárások során, másrészt a bírósági eljárásokban szerzett tapasztalatok.

Ezeket a tapasztalatokat MÉK EFB gyűjti és a szabályzat módosításakor azokat beépíti.

A Magyar Építész Kamara Etikai - Fegyelmi Bizottsága támogatná a „közérdekű panaszos” tisztség felállítását úgy a területi -, mint az országos kamaránál. Számos fegyelmi eljárásban derül ki más olyan etika-fegyelmi vétség, melyre a panasz nem terjed ki, ugyanakkor szükséges lenne a fegyelmi eljárás lefolytatása. Ez azonban alapszabály módosítással lenne elsődlegesen megvalósítható.

2.) ETIKAI KÓDEX MÓDOSÍTÁSA

2015-2016. évben olyan mértékben és gyorsan változott meg a szakmagyakorlást szabályozó jogi környezet, illetve maga a gazdasági- és társadalmi környezet is, amely szükségessé tette az EFSZ II. részét képező „Etikai Kódex” jelentős részének újragondolását, illetve a megváltozott szakmagyakorlási környezet etikus viselkedési formáinak kidolgozását.

2.1.) A 456/2015. (XII.29.) Korm. rendelet (módosította: 156/2016 VI.13. Korm. rendelet) a „lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről” olyan teljesen új jogi- és szakmagyakorlási környezetet teremtett, melynek lekövetése szükséges az etikai kódexben is. Ez kihat a megrendelővel kapcsolatos viselkedési formáktól kezdve, a felelősségi alakzatok megfogalmazásáig (ebben az esetben kiesik az építési engedélyezési eljárás, mint szűrő), megjelent továbbá a kötelező tervezői művezetés is.

Főbb irányok megfogalmazása a tervező védelme érdekében:

Az épület építési helyen belüli telepítésének eldöntése érdekében, a városképi illeszkedés szempontjaira vonatkozóan a tervező kérhet az illetékes Önkormányzattól

- a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben rögzített építésügyi hatósági szolgáltatást;
- tervtanácsai vagy településképi véleményt.

Ezeket a szolgáltatásokat a tervező többször is igénybe veheti, s írásos dokumentumainak megtartásával a későbbi telepítésből fakadó problémák, vélt, vagy valós szomszéd érdeksérelmek negatív következményei kivédhetőek, illetve elkerülhetőek lesznek.

Azoknak a körülményeknek (alternatív megoldási javaslatok, illetve megrendelő kioktatása) a tervezési szerződésben történő kötelező rögzítése, mely későbbi szomszédjogi perekben (épület elhelyezése, intimitásvesztés, zaj- és fényszennyezés, kilátásvesztés, stb.) védelmet nyújthat az építész-tervező számára kártérítési igényektől.

Kötelező tervezői művezetés tekintetében, annak egyértelművé tétele, hogy azt a tervezőnek személyesen kell végeznie.

Az építésügyi hatósági eljárások során, gyakorivá vált olyan eset, amikor egy vélt- vagy valós jogszabály módosítás miatt, vagy egyéb érdekből (pl. pályázaton feltételként szabják az építési engedélyezési eljárás folyamatban létét, de nem a jogerős építési engedélyt) az eljárás elindítása érdekében, nyilvánvalóan hiányosan, csak a dokumentáció „fedlapja” kerül feltöltésre az ÉTDR rendszerbe, esetleg minimális (egy-két tervlappal) melléklettel kiegészítve építész kamarai tagok esetében ez felróható etikátlan viselkedés, amelyre vonatkozóan az etikai kódex kiegészítése szükséges.

2.2.) „Etikus viselkedés az építészeti versenyben”.

Ennek a résznek a teljes újragondolása szükséges, hiszen a jogszabályi változásokon túlmenően ez az a terület, ahol a gazdasági szereplők, megrendelők „igényei” teljesen új szakmagyakorlási környezetet alakítottak ki. Ez egyébként az etikai kódex talán legkényesebb, illetve problematikusabb része is. Az etikus viselkedési szabályoknak egyrészt összhangban kell lenniük a közbeszerzési törvény (2015. évi CXLI. törvény) illetőleg a tervpályázatokról szóló 310/2015. (X. 28.) Korm. rendelet rendelkezéseivel is, ugyanakkor jelenleg nincs olyan jogszabály, mely kötelezővé tenné tervpályázat lebonyolítását bármely beruházást megelőzően.

Ennek következtében a MÉK EFSZ II. rész 11.§. (6) bekezdése, miszerint *"A kamarai tag nem vállalkozhat olyan tervezési feladat elvégzésére, vagy abban való közreműködésre, amely feladatra a hatályos jogszabályok szerint tervpályázatot kellett volna kiírni."* nem fenntartható.

2.3.) A szakmagyakorlók kivitelezési szakaszban betöltött szerepének újragondolása és szabályozása, esetleges többlet (jogszabályban rögzített szabályozáshoz képest) összeférhetlenségi szabályok megalkotása.

Konkrét példa:

Jogerősen befejezett fegyelmi ügyben nyert tapasztalat szerint, az építészeti-műszaki terv (engedélyezési terv) készítője annak kivitelezése során látott el a kivitelező megbízásából felelős műszaki vezetői feladatot. Feloldhatatlan konfliktushoz vezetett, amikor ugyanaz a személy tervezőként az építető, míg felelős műszaki vezetőként a kivitelező megbízottjaként látta el feladatát.

Feladat, az ehhez hasonló szituációk összegyűjtése, leszabályozása.

A névjegyzéket vezető szerv engedélyével folytatható:

- a.) településrendezési tervezési,
 - b.) építészeti-műszaki tervezési,
 - c.) településrendezési szakértői,
 - d.) építésügyi műszaki szakértői,
 - e.) építési műszaki ellenőri és
 - f.) felelős műszaki vezetői tevékenység
- + az energetikai tanúsítói tevékenység csak bejelentéshez kötött

a.) - d.) pontokban felsoroltak, kamarai tagsághoz kötött jogosultságok.

A MÉK EFSZ eredendően a kamarai tagok etikus viselkedési szabályait tartalmazza, ugyanakkor a kialakult bírói gyakorlat lehetővé tette a nem kamarai tag szakmagyakorlókcal szemben is a fegyelmi eljárás lefolytatását, de rajtuk nem az etikai kódexben rögzített szabályok kérhetőek számon, hanem a szakmagyakorlási jogszabályok megsértése.

Ide kapcsolódik a 266/2013 (VII.11.) Korm. rendeletben szabályozott, területi kamara titkára által alkalmazható jogkövetkezményekre vonatkozó (XII. fejezet) módosításának kezdeményezése, melynek célja annak összehangolása a MÉK EFSZ eljárási részével.

Alap probléma, hogy a nem tag szakmagyakorlókcal szemben, a fegyelmi tanács csak pénzbírságot tud kiszabni, ugyanakkor az illetékes területi kamara titkára sem tud jogkövetkezményt alkalmazni például többszörös fegyelmi (pénz)büntetés esetén, amikor a pénzbírságnak már nincs visszatartó ereje. A nem tag szakmagyakorlókcal szemben lefolytatható fegyelmi eljárás azzal válhat teljessé, azzal egészülhet ki, ha a területi kamara titkára is tud (névjegyzéki) jogkövetkezményeket alkalmazni ismétlődő fegyelmi vétségek esetén.

Más a helyzet akkor, ha kamarai tag végez olyan szakmagyakorlási tevékenységet, melynek végzéséhez nem szükséges kamarai tagság, csupán névjegyzéki jogosultság.

2.4.) Szükséges az építésügyi műszaki tervezési szakértők etikus magatartásának szabályozása is, mivel a különböző hatósági- illetve peres eljárásokban működő szakértők tevékenysége számos problémát okoz. Jellemzően: szakértői kompetencia (jogosultság) hiánya, szakszerűtlen, megrendelő igényeit kritika nélkül kiszolgáló, megalapozatlan vélemény adása.

A hibás teljesítéssel (illetőleg tervezési szerződéssel) kapcsolatos jogviták szinte kivétel nélkül igazságügyi szakértők bevonásával kerülnek eldöntésre, sok esetben az eljáró bíróság még jogkérdésekben is a kirendelt szakértő véleményére támaszkodik. Ebből következően egyrészt kiemelt társadalmi érdek szakmailag jól képzett szakértők működése, másrészt a működésük etikai szabályainak megteremtése.

A hamis szakvélemény adás jogkövetkezményén túlmenően, az igazságügyi szakértők tevékenységének lényegében semmilyen jogkövetkezménye sincs.

Tipikus szakértői hibák:

- a szakértő kompetencia túllépése, holott társszakértő bevonására van lehetőség;
- szakvélemény adása jogkérdésben;
- nyilvánvalóan szakszerűtlen és alaptalan szakvélemény adása;

- magánfelkérésre adott szakvélemény esetében, a megrendelői igények kritika nélküli kiszolgálása;
- olyan szakvélemény készítése, ahol a szemle során az ellenérdekű fél jelenléte nem volt biztosított.

2.5.) Főépítész összeférhetetlenségére vonatkozó problémakör.

A főépítészeti tevékenység összeférhetetlenségére a 190/2009 (IX.15.) Korm. rendelet, a 266/2013 (VII.11.) Korm. rendelet és a 312/2012 (XI.8.) Korm. rendelet tartalmaznak rendelkezéseket.

Az összeférhetetlenségi szabályok eltérőek a fővárosi, a fővárosi kerületi, a megyei jogú városi és a megyei főépítész (ezek a feladatkörök csak köztisztviselői kinevezésekkel láthatóak el) esetében, illetőleg a települési- és térségi főépítészeti feladatkör esetében, utóbbiak köztisztviselőként, vagy írásban megkötött megbízási szerződés alapján is elláthatóak.

Mivel a köztisztviselők összeférhetlenségi szabályai szigorúbbak a „szerződéses” főépítészekre vonatkozó összeférhetlenségi szabályoknál, indokoltnak tűnik a kérdés végiggondolása.

Lehetséges szabályozási irányok:

2.5.1.) A „teljesen tiltó” álláspont szerint, a települési- és térségi főépítész, az illetékességi területén tervezési tevékenységet nem végezhet.

2.5.2.) A MÉK EFSZ jelenlegi szabályozása „megengedő”, hiszen a 18. §. (4) bekezdés szerint *„Főépítész az illetékességi területén végzett egyéb szakmai tevékenységét alkalmanként írásban jelentse be munkaadójának, munkáltatójának és tájékoztatás végett a területileg illetékes kamarának a megbízás elfogadása előtt. A bejelentést követően kérje más első fokú eljáró építési hatóság kijelölését az összeférhetlenség elkerülése érdekében.”*

2.5.3.) Két fenti véglet közötti köztes szabályozás lehet:

- Ahol nincs településképi véleményezési eljárás, ott nem minősül összeférhetetlennek a települési- és térségi főépítész tervezési tevékenysége.
- Ahol van településképi véleményezési eljárás, ott összeférhetetlen települési- és térségi főépítész tervezési tevékenysége.
- Ahol működik tervtanács, szintén összeférhetetlen települési- és térségi főépítész tervezési tevékenysége.

Létezik olyan vélemény is, hogy ahol összeférhetlenség merül fel, ott „helyettes főépítész” közreműködésével lehetne azt feloldani.

Nem szorosan a MÉK EFSZ módosításához kötődik, de felmerült annak szükségessége is, hogy csak építész kamarai tag tölthessen be főépítészti tisztséget, ehhez azonban jogszabálymódosítás szükséges.

Budapest, 2016. november 14.

Puskás Péter
MÉK EFB

Dr. Enczi János
ügyvéd